

Kanunnik Charles Coppieters Stochove 1846-1917

B. Janssens de Bisthoven

In deze rubriek ruimen wij een plaats in voor een minder bekende Bruggeling. Als telg uit een adellijke familie die in een kerkelijke loopbaan stapte kan hij echter wellicht model staan voor een groot aantal standgenoten van zijn tijd. Aanleiding tot deze notitie was zijn inbreng bij de bouw van een nieuw kerkgebouw te Sijsele tijdens zijn pastoraat aldaar.

Charles Bernard Coppieters Stochove werd geboren te Brugge op 5 april 1846 als zoon van Bernard en Adèle Arents de Beerteghem¹, en overleed er in zijn woning (Nieuwe Gentweg 53) op 30 januari 1917. Een aantal naaste familieleden had reeds vóór hem de geestelijke staat verkozen. We vermelden zijn neef Carolus Maria Coppieters Stochove, pastoor van Sijsele en aldaar overleden in 1877, of nog kanunnik Théodore Arents de Beerteghem, broer van Adèle, en achterneef van kanunnik Leonardus Arents de Beerteghem, die zelf neef was van kanunnik Donatiaan Arents, deken van Gistel².

Het geboortehuis van Charles Bernard Coppieters was gelegen aan de oostzijde van de Eeckhoutstraat. Het werd later gesloopt om plaats te maken voor een handelshuis (nu huisnr. 29). Zes maanden na zijn geboorte verhuisde het gezin naar een woning in de Nieuwe Gentweg (huisnr. 53) die zij geërfd hadden van Jean François Arents de Beerteghem (1777-1835) en Anne Marie Coppieters, zijn echtgenote (1781-1840)³.

Charles Bernard was 19 jaar toen hij op 2 oktober 1865 intrad in het Groot Seminarie te Brugge. Hij was er leerling van o.a. Bernard Jungmann (1833-1895), eminent professor in de dogmatische theologie. Het "Register van de nieuwe priesters, 1864-1886" bewaart zijn moreel portret: "goede student, goede zanger, zeer goede catechist en predikant, heeft een heldere maar niet zeer zuivere stem, is nauwgezet in het naleven van de kerkgebruiken, bedreven in de Franse

1 VRIELINCK S. en VAN EENOO R., *Ijveren voor Geschiedenis. 150 jaar Genootschap voor Geschiedenis "Société d'Emulation" te Brugge*, Brugge, 1989, p. 146.

2 JANSSENS DE BISTHOVEN B., *Kanunnik Leonard Arents, 1740-1819*, in : *Handelingen van het Genootschap voor Geschiedenis (HEm.)*, jg. 131, 1994, p. 209-219. IDEM, *Kanunnik Donatianus Joannes Arents, 1690-1757*, HEm., jg. 119, 1982, p. 95-106. Over Théodore Arents de Beerteghem, zie elders in deze *Handelingen*.

3 Zie MARECHAL D., *Guilielmus Geysen (1761-1827), een vergeten Brugs kunstschilder beknopt belicht*, in : *Jaarboek 1993-94. Stad Brugge. Stedelijke Musea*, dl. 1, Brugge, 1995, p. 207 (ill.) en vooral noot 12.

taal, zeer vermogend, middelmatig van gestalte, voornaam, zeer goed mens, gewillig"⁴.

Priester gewijd in de Sint-Salvatorskathedraal op 22 mei 1869 door bisschop J.J. Faict, behaalde hij nog de diploma's van kandidaat in de letteren en wijsbegeerte en doctor h.c. in de theologie aan de universiteit te Leuven.

Op 22 september 1869 aanvaardde hij zijn benoeming tot leraar wis- kunde en natuurkunde in het Sint-Lodewijkcollege ofschoon hij geen bijzondere opleiding hiertoe had genoten. Toch konden de eerste niet-universitair gevormde mathesisleraars Vanhuele (1845-1851), Edward Verrees (1851-1859), Henri Mortier (1861-1869) en Charles Coppieters Stochove (1869-1876) hun opdracht behoorlijk aan, aldus de vertrouwelijke rapporten. Deze laatste gaf vanaf 1872 zelfs gedurende de vakantie in het college speciale lessen aan de leerlingen uit het hoogste jaar als voorbereiding op hun toelatings- examen voor de universiteit te Leuven. In 1876 getuigt principaal Emiel Minne lovend over deze leraar die tijdelijk aan ziekteverlof toe was : *"Etant mis en repos n'a eu cet été que cinq heures de leçon par semaine, à savoir son cours spécial de Mathématiques pour ceux de nos élèves qui se préparent aux écoles spéciales de Louvain"*⁵.

Na dit professoraat begon zijn kerkelijke loopbaan als parochie- priester. Na een korte ambtsperiode als onderpastoor te Dadizele (18 oktober 1876 - 19 september 1877) vervulde hij diezelfde functie gedurende elf jaren op de Sint-Walburgaparochie te Brugge (tot augustus 1888). Aanvankelijk verbleef hij nog gedurende twee maan- den bij zijn ouders in de Nieuwe Gentweg doch nam vanaf 22 novem- ber 1877 zijn intrek in een eigen woning in het Krom Genthof (huisnr. 3)⁶. Voor een gedetailleerde beschrijving van de doorsnee- dag van een doorsnee-onderpastoor in een grote stad verwijzen we naar de biografie van één van Coppieters' onmiddellijke voorgan- gers op Sint-Walburga nl. onderpastoor Guido Gezelle (12 oktober 1865 - 20 september 1872)⁷.

Op 24 augustus 1888 werd Charles Bernard tot pastoor van de parochie Sijsele benoemd. Hij trad hiermee in de voetsporen van zijn oom Carolus Maria Coppieters Stochove die gedurende 32 jaren, van 1846 tot 1877, dit ambt in dezelfde parochie had uitgeoefend.

4 Brugge, Archief van het Bisdóm, B 224, p. 52.

5 GELDHOF J.; *150 Jaar Sint-Lodewijkcollege te Brugge*, Brugge, 1986, p. 226.

6 Brugge, Stadsarchief, Bevolkingsregisters, jaar 1877.

7 D'HAEN C., *De wonde in 't hert. Guido Gezelle : een dichterbiografie*, Tielt, z.d., p. 336-338.

De naam van pastoor Coppieters zal steeds verbonden blijven met de bouw van de huidige neogotische kerk van Sijsele. Het oude kerkgebouw was immers dringend aan herstelling toe, en was vooral te klein geworden. In de kerkraad van 19 mei 1889 werd beslist het gebouw af te breken en een grotere kerk te bouwen. De plannen werden getekend door architect Antoon Verbeke uit Brugge. Nadat een Koninklijk Besluit van 11 augustus 1890 het bouwdoossier had goedgekeurd en de toelagen vastgelegd, konden de werken beginnen. Op 18 mei 1891 werd de eerste steen gelegd en gewijd. Pastoor Coppieters was nog aanwezig bij de eindaflevering van de voltooide kerk op 20 maart 1894. In juni van dit jaar nam hij immers te Brugge een andere functie op, waarover verder meer. Het gebouw was echter reeds in 1892 voor de eredienst in gebruik genomen, en wel op het feest van Sint-Maarten (11 november), patroonheilige van Sijsele. De eigenlijke kerkconsecratie gebeurde op 26 september 1898 door bisschop G.J. Waffelaert, met assistentie van o.a. Charles Coppieters, de "bouwpastoor".

De totale kostprijs van de kerk bedroeg ongeveer 110 000 fr., waarvan ruim meer dan de helft door pastoor Coppieters zelf werd betaald. Een vermogen voor die tijd ! Het bouwwerk beloonde hem geenszins voor zijn inspanningen. Een aantal arbeiders raakte betrokken bij ongevallen waarvan enkele met dodelijke afloop. De aannemer bleef zwaar in gebreke : tal van opmerkingen werden gemaakt over zijn minderwaardig werk. De eindovername gebeurde slechts nadat heel wat herstellingen uitgevoerd werden.

Na zijn vertrek in Sijsele bleef C. Coppieters "zijn" kerk te Sijsele een warm hart toedragen. Zo schonk hij in 1895 het neogotische hoogaltaar, vervaardigd door beeldhouwer De Wispelaere. Communiebank en koorgestoelte, van de hand van beeldhouwer Pauwels-Dhont, werden in 1897 voor de helft bekostigd door een Brugse weldoenster en voor de andere helft stond Coppieters in. In het koor liet hij brandvensters aanbrengen. Men herkent de figuur van de H. Helena, afgebeeld in nagedachtenis van H el ne, Coppieters' zuster (1848-1899), - met ruiterschild van lazuur en zwaard van zilver, het gevest van goud, gedekte beker van goud over alles heen, en devies *Sitio justitiam* -, alsook de figuur van de H. Carolus Borromeus met hetzelfde familiewapen en devies.

Verder nog de figuren van de H. Martinus, patroon van Sijsele, en de H. Magdalena, patrones van de Brugse parochie waar Coppieters woonde. Het nieuwe altaar van de H. Martinus werd in 1898 gezamenlijk door Coppieters en door pastoor Vercouttere, zijn opvolger, betaald. Hetzelfde gebeurde met twee biechtstoelen. In 1903 werd een nieuwe predikstoel geplaatst...nogmaals een gift van kanunnik

Coppieters. Tenslotte werd op 7 september 1905 het nieuwe orgel, vervaardigd door Georges Cloetens uit Sint-Gillis (Brussel), ingewijd door de schenker, nl. gewezen pastoor Coppieters⁸.

In juni 1894 had Charles Coppieters afscheid moeten nemen van zijn splinternieuwe kerk en van zijn geliefde parochianen om te Brugge een nieuwe opdracht te vervullen. Benoemd tot ere-kanunnik werd hij ook directeur van de Religieuzen van het Christelijk Onderwijs in het Instituut Hemelsdale. Deze Gentse zusters hadden in 1829 het abdijgebouw van de voormalige cisterciënzerinnen van Hemelsdale, in de Sint-Clarastraat, gekocht en er een school geopend. In 1845 verhuisde die school, die de naam Hemelsdale behield, naar de Kuipersstraat⁹. In 1879 namen de zusters het herenhuis De T'Serclaes in de Wapenmakersstraat (huisnr. 14) over van de religieuzen van Sint-Andreas. Hier vervulde kanunnik Coppieters opnieuw catechetische en pastorale opdrachten.

In zijn maandelijks conferenties en geestelijke toespraken aan de zusters placht hij de nadruk te leggen op de geloofsbeleving in de blijde gehoorzaamheid¹⁰. Zelf keek hij uit naar het jaarlijkse feest van de H. Carolus Borromeus op 5 november, zijn patroon en "feest van de directeur"¹¹. Even belangrijk was de aanwezigheid van de bisschop tijdens de jaarlijkse vormselplechtigheid op Pinkstermaandag. Hij kreeg het echter moeilijk om dit ceremonieel bij de meisjes-leerlingen in goede banen te leiden¹².

Zijn gezondheid liet steeds meer te wensen over. Kortstondige vakanties en medische behandelingen leverden blijkbaar weinig resultaat op. Vanaf 1900 liet hij steeds vaker vervangen voor de biechten en conferenties, o.a. door Achiel Camerlynck (1869-1951), professor aan het Groot Seminarie.

Op Palmzondag 5 april 1903 maakte Coppieters aan de zusters de benoeming bekend van een nieuwe directeur. Op Paaszaterdag celebreerde hij zijn laatste misdienst voor de zusters waarna Emiel De Jaegher, zijn opvolger, de plechtige hoogmis zong.

Kanunnik Coppieters had voorlopig geen bediening meer. Hij bleef

8 DENORME C., *Kerkelijke geschiedenis*, in : 1000 jaar Sijsle, z.d., p. 51-87.

9 VAN DEN ABELE A., *Drukker Joseph Van Praet in de Kuipersstraat*, in : Biekorf, jg. 95, 1995, p. 200-201

10 Brugge, Archief van de religieuzen van het christelijk onderwijs Hemelsdale, Dagboek "Diaire" : *Dimanche, 3 février 1895 : Conférence sur l'obéissance prompte, joyeuse, ponctuelle, l'estime de la Ste Règle et la fidélité à l'observer.*

11 Ibid. *Le 5 novembre 1894 à 10 1/2 séance donnée par les élèves pensionnaires et externes en l'honneur de la fête patronale de Monsieur le Directeur. Tout à fait bien réussi. Deo gratias.*

12 Ibid. Op datum van 7 juni 1897 merkt de Overste op dat *Une autre année on ne doit plus demander à Mr. le Chanoine de les exercer, il les a embrouillées.*

wonen in de Nieuwe Gentweg, waar twee inwonende huishoudsters voor hem zorgden.

In mei 1912 promoveerde hij tot titulair kanunnik van het kapittel van Sint-Salvator, waar hij negen collega's aantrof : Henri Van den Berghe, Arthur De Schrevel, Adolf Duclos, Petrus Lahousse, Camiel Callewaert, Henri Rommel, Alfred De Slée, Oscar Dignant en Jérôme Mahieu. De installatie van de nieuwe titularis greep plaats in het koor, na het morgenofficie van woensdag 5 juni 1912.

Kanunnik Coppieters overleed op 30 januari 1917 in zijn woning. Na het vigiliën op de vooravond volgde op 3 februari de lijkdienst, met bijzetting onder de grafkapel van het kapittel op het stedelijk kerkhof van Assebroek. Reeds tijdens de begrafenisplechtigheid vielen Duitse inspecteurs het sterfhuis binnen en dreigden het pand op te eisen en te bezetten.

Het aanzienlijke patrimonium verviel aan de erfgenamen, na vereffening van legaten aan de kerken van de H. Magdalena, Sint-Kruis, Sijsele, Waardamme, en aan de Leuvense universiteit. De ene helft van de nalatenschap verviel aan de familie Coppieters, de andere helft aan Aquilin Arents de Beerteghem, de enige neef van moederszijde.

